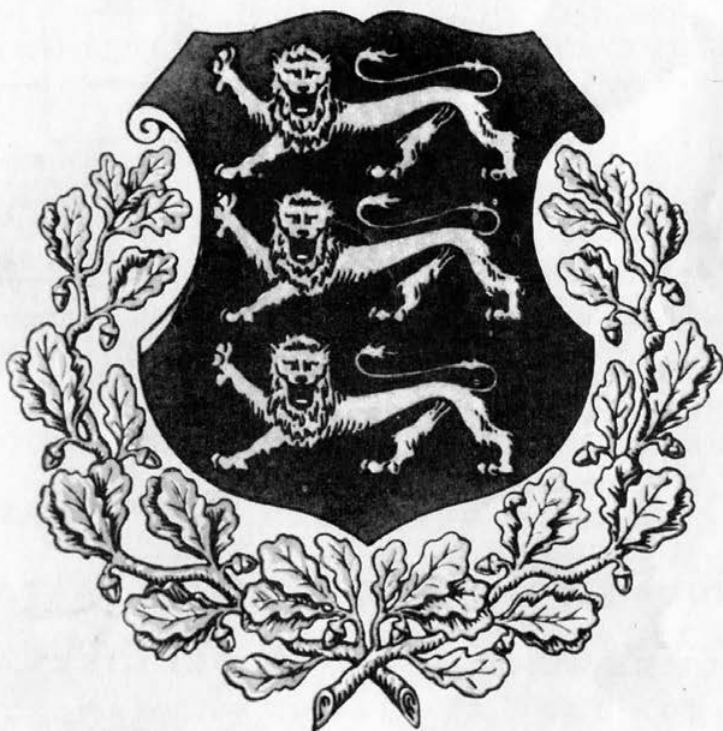

Kool-vih-1959-46-0

ESKILSTUNA E. TÄIENDUSKOO

KIRI - KOOL

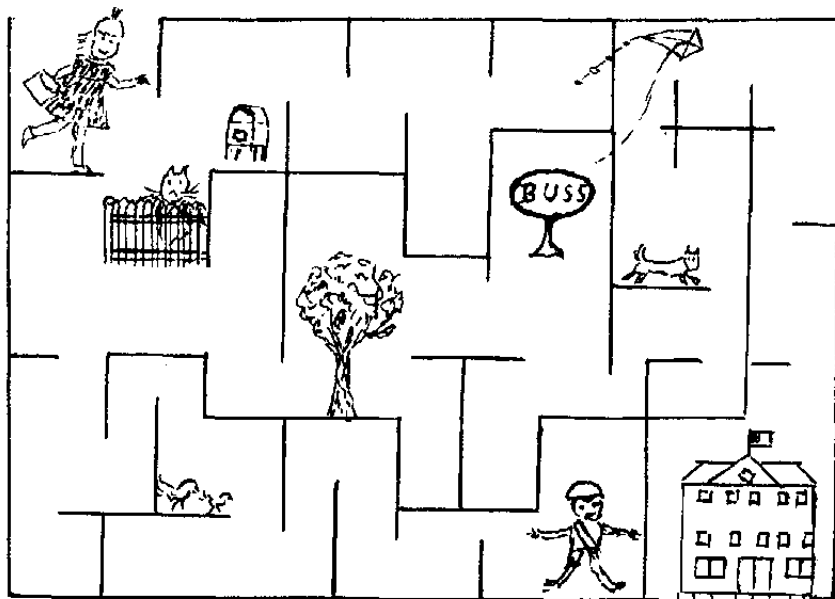
EESTI RIIGIVAPP

Nr. 46.

JUUNI

1959.

IVI LÄHEB
HOMME ÜKSI KOOLI

EMA SAATIS TÄNA IVI KOOLI.

EMA ÜTLES: "IVI, VAATA NÜÜD HOO-
LEGA, MISSUGUST TEED MEIE LÄHEME!
HOMME POLE MUL AEGA SIND SAATA.
HOMME PEAD SA ÜKSI KOOLI MINEMA!"

IVIL OLII SELLEST HEAMEEL.

TA VAATAS HOOLEGA RINGI.

"SEAL EEMAL ON ÜKS KIRJAKAST.

SINNA ME EI LÄHE!"

"AHAA! SIIN ON ÜKS VALGE
KASS AIA PEALE RONINUD JA VAA-
TAB SIIT TÄNAVALE. SIIT ME LÄ-
HEME MÖÖDA!"

"SEAL KATUSEL ON ÜKS LINNU-
EMA OMA POJAGA! SIIT ME LÄHEME
EEMALT MÖÖDA JA PÖÖRDUME SUURE
PUU POOLE."

"PUU TAGA PAISTAB BUSSI-PEA-
TUS. SELLE JÄTAME VASAKULE POOLE!"

"OI, OI! NURGA TAKKA JOOKSEB
MEILE VASTU NAABRI KOLLANE PONTU.
SEE TULEB MEELES PIDADA!"

"JÄRGMISE TÄNAVA NURGAL POI-
SID LASEVAD ÕHULAEVA ÜLES. SEALT
KEERAME PAREMALE JA VEEL KORD
PAREMALE! SIIS JUBA PAISTAB MEIE
KOOL!"

KAS IVI JÕUDIS KOOLI?

Kui Ellen oli veel üsna väikene, siis temale meeldis vaadata aknast tänavale. Siin tema õppis ka oma esimese sõna - auto.

Kui ta näitas käega akna poole ja ütles "auto", siis tähendas see: "Viige mind akna juurde!"

Vanaema, kes oli Elleni hoidja, armastas samuti aknast tänavale vaadata. Kui Ellen vahel unustas auto ja akna, siis oli vanaema see, kes seda temale meelde tuletas: auto! Ja siis olid nad mõlemad jälle akna juures.

Suvel sooja ilmaga tehti aken lahti ja vaadati paremale ning vasemale ulatudes kaugele üle aknalaua. Ellen ei kartnud kukkumist, sest vanaema hoidis teda kleidisabast kinni.

Kui Ellen kasvas suuremaks, siis ei vajanud ta enam abi. Ta tiris tooli akna juurde, ronis toolile, avas akna ja hakkas välja vaatama.

Kord tabas vanaema teda selle teo pealt.

"Ellen, kulla laps, sa või nii kukkuda!" karjatas vanaema.

"Ei kuku... ma hoian kleidisabast kinni! Vaata!"

"Vaata! Vanaema, vaata!" ja siis lendas ta.

Viimasel hetkel vanaema haaras teda kleidisabast ja päästis Elleni suuremast õnnetusest.

Vanaema jutustus.

LAUL KODUMAALE

Maarahva, talupoega vaba maa,
 Jää vabaks sa! Jää seisma sa!
 Mis keegi künnab, külvab - lõigaku,
 Tööd ikka omaks hõigaku.
 Jää vabaks sa! Jää seisma sa!

Tööliste, meremeeste vaba maa,
 Jää vabaks sa! Jää seisma sa!
 Mis iial keegi loob siin vaevaga,
 Või randa juhib laevaga,
 On kõigile. Jää vabaks sa!

Töö, mure, laulu vaba kodumaa,
 Jää vabaks sa! Jää seisma sa!
 Kus kohal iial taeva-kaartega
 Või meredega, saartega
 Maa ühineb, jää vabaks sa!

Henrik Visnapuu.

TÖÖTUS

Üle õitsva Eesti pinna paisub vägev viis:
 Sulle elada ja püüda maksab, püha kodu-hiis!

K. E. Sööt.

KEVADE

Kui kena on kevadisel ajal väljal viibida! Su jalgade all on vasttalise lumekatte alt pääsenud ja tahenenud vana kuluga kaetud maapind, mille pinnast siin ja seal pisikesed rohelised rohuladvakesed välja vaatavad.

Puud on puhkenud ja mets silmapiiril veab talisest kurvatoonilisest karvast ikka rohelisemaks ja rohelisemaks. Ei ole veel palju kevadist ilu silmata; kõik loodus on veel nii kurvatooniline, sest ta on ka vast vangipõlvest vallali pääsenud. Kuid kui imekosutav ja meeldiv on see varane kevadine aeg siiski: päike paistab hellasti kõrgelt alla; ta pale on nii soe, et inimene oma näol tema soojust selgesti tunneb, ilm on nii vaikne, nii puhtalt ja selgelt laotab end selge, helesinine taevast üle elule ärkava looduse; lustiliselt vulisedes ruttab ojakene, küngaste vahele endale teed tehes, alla kuristikku; niiskemates paikades tärkab lopsakas rohi; aasal, puude all ja põõsaste vahel seletab silm ju mõnda sinist jää- ja valget külma-lille: need on kevadise kenaduse esimesed kuulutajad; su kõrvaerkusid kõdistab mitmesuguste kaugelt tulnud lindude läbisegine laulu ja siristamise vada, kõdistab nii armsalt, magusalt; selge, puhas kevadine õhk täidab kosutavalt inimese rinda.

Kõigest paistab välja, et loodus elule on ärkamas, et ta end pulmapäeva vastu ehtesse ehib; kõik loodus, seni paljas ja kurva taoline, on end rohelise pidukuega ehtimas, ehtimas kalli külalise - kevade vastu.

Inimene, kes niisugusel ilusal päeval pika talve järele välja läheb, tunneb õhu värskusest kaunist kosutust ja looduse elule ärkamisest rõõmu, ning õnn paisutab hellasti ta rinda: ta tunneb end kesk ärkavaltaimeriiki täis elujõudu olevat, tunneb endas rohkem jõudu elamiseks ja töötamiseks.

A. Kivi.

SUVI

Kevadised lõhnavood on ühes õilmemerega aiast juba kadunud, aga selle-eest ägavad viljapuud ja marjapõõsad uue kalli koorma all, mis ilu ja kasulist väärtust ühendab. Noor ja roheline on see koorem veel, argset ja häbelikult vahivad kobarad täis ümargusi näokesi lehtede varjust, aga nende põskesid suudleb päikene nii hellalt emarmul, nii kuumal kallistusel, et puuduv puna küll varsti lõkkele lööb.

Mesilased aga - need käivad endisel virkusel oma päevatööl, ei, veel suuremal, sest tööpõld on neile kaugemale nihkunud, sest saadik kui õilmed koduaiast ja naabriaedadest kadunud, sest saadik kui aasal kõik lilled luhtuva heinaga vikatile ohvriks langenud või looduse sunnil oma õilmenupud maha pudetanud, et seemnesigitamise läbi iseeneste tuleviku eest muret kanda. Nüüd läheb mesilaste teekond kaugemale laane ja nõmme poole, ja pikem tee nõuab kiiremat käiku ja pikemat vaeva.

Hommik täis ilu ja läiget on viljaaia ja terve laia ümbruse üle heitnud. Iga puu ja põõsa, iga lehe ja rohuvarre ümber teeb päikene oma kuldamise tööd; ta koob hiilgavaid võrkusid ja punub säravaid paelu, ning kaste all murule külvab ta kalleid kive, nii et pisar nagu pisukeks kiirgavaks päikesepojukeseks saab, mis ema ilu kuulutab.

E. Vilde.

ÄRA MEELT SA HEIDA!

Vahest mure püüab matta
Meie Eesti rahvast, maad,
Vaimu orast püüdvad katta,
Lämmatada pahad a'ad.

Aga ära meelt sa heida,
Mehine sul olgu meel!
Lõikust võid siis ükskord leida:
Vana Jumal elab veel!

M. Veske.

SÜGISENE ÖÖ

Kena on sügisene öö. Selge, puhas, sinikasmustja põhjaga taevas ja lõpmata tähed! Kuu ümber läheb tacva võlv vähe valkjamaks, ja kollaseid värvisid omandades kaob ta pikkamisi kuu ääre alla ära. Ja kuu! Nüüd on just kuul täieline valitsus, nüüd just võib ta oma täit ilu näidata. Nagu mõni sala vaim vaatab ta suuril silmil maa peale, kui tahaks ta viimast liikumist ja sündimist maa peal tähele panna. Aga mis võib näha?

Kuu valgus on ju tuhm. Vaataja ümber näitaks nagu valge olevat, aga mida kaugemale silm ulatab, seda somsimaks läheb silmaring ja viimaks ei näe vaataja muud, kui kaugel, kaugel olevat tuhmi ümbrust. Kõik seisab kui sala võimu all, mets ja meri, taevas ja maa!

Ja ennäe! Üks täht langeb alla, tuline jutt - ja siis jälle endine pilt meie silmade ees! Kuu rändab edasi, uued tähed kerkivad ida poolt taeva võlvi alt nähtavale. Nagu tondid seisavad nad ja saadavad omad varjud eemale edasi.

Ja mets! Ei linnu häält, ei mardika sumisemist, kõik on igaveses rahu, kõik on suvisest rändamisest ära väsinud, kõik loodus heidab talveunele, ja nüüd on selle vastu ettevalmistamine. Oh, mis tundmused heljuvad inimese südames sügisese ööl! Need ei ole nõnda armsad kui kevadised, aga nad on tõsisemad, sest ka inimene on tahtmata ennast loodusega muutnud. E. Peterson.

MUREDE MAA

Lahja põld ja kadakane karjamaa -
Seal mu vanemate muremaa:
Alet seal põletas asuja
Kurbusest küdeva rinnaga.

Lahja põld ja kadakane karjamaa -
Ah millal helendab kullana
Valminud vilja väljade viir,
Sirpidel sirendab päikese kiir!

R. Kamsen.

TUIISK TALVEL

Paksud pilved lendasid üle taeva laotuse ja kuulutasid västlapäeva tuisku, mis ka igal silmapilgul võis alata. Tuulel oli praegu täis voli käes. Just nagu oleks mõni joobnud, nägemata pahur kangelane lahti lastud, nõnda mässas tuul. Korra vilistas ta maja nurgalt, nagu narriks ta koeri või kohutaks varblasi herne või nisu kuhila juurest ära; korra puhus ta nagu ilmatust sepa lõõtsast validalt üle maa ja mere, ja juhtus ta siis maja vahele, - oh seda keerlemist ja pöörlemist! - seal kargas ta nagu nõdra-meelne maja akende luukide kallale ja raputas neid kõige jõuga; seal tõmbas ta pool lahtijäänud eeskoja ukse pärani ja virutas ta siis niisuguse jõuga vastu maja seina, et terve hoone värises.

Kohkudes kuulas arg tütarlaps tormi mässamist ja tasa ütles ta emale: "Tuul!" ning siis võttis ema küünlatule ja läks sidus ukse paelaga kinni. Korra keerutas tuul maja nurga taga virinal kannal peal ümber, siis kummardas ta mäha, tõmbas paar kamalutäit lumepuru ja pillas ta üle maja katuse laiali. Sealjuures naeris ta oma tembu üle nii hullusti, et kuulajal külm värin soojas toas üle keha käis ja ta tasa hüüdis: "Oh, kui kange tuul!" Aga tuul ei küsinud sellest midagi; seal mässab ta juba õlest katusega maha ja lakas - no seal oli tal päris lust! - aga ühtegi, ka sellest oli tal varsti isu ära ja huludes tormas ta üle laia lagendiku paksu metsa, ainult mühinat ja kohinat kuulda andes.

F. Peterson.

TORMID JA TUISUDKI

UNUSTUSSE JÄÄVAD.

KELLEL USKU JA LOOTUST -

NEED PÄIKEST VEEL NÄEVAD.

Uus vanasõna.

Harjutusi

I

Kirjuta järgnevad laused ära ja pane punktiiri(...) asemele sobiv sõna! Näita töö õpetajale!

Vend on poiss; õde on ... Päeval on valge; öösel on ... Isa on mees; ema on ... Tigu liigub aeglaselt; jänes jookseb ... Päike paistab päeval; kuu paistab ... Kivi on kõva; vill on ... Puu on kõrge; põõsas on ... Taevas on sinine; veri on ... Vett me joome; leiba me ... Suvel on soe; talvel on ... Päeval me töötame; öösel me ... Koeral on karvad; linnul on ...

II

Kirjuta vastused järgmistele küsimustele! Näita töö õpetajale!

a) Milleks on: nuga? voodi? kampsun? tool? lusikas? pliiats? raamat? auto? maja? lamp? müts? klaver? kindgad? tasku? kool? raadio? labidas? kell (uur)? pall? telefon? tint? raha?

b) Millest tehakse: maja? tool? auto? raamat? taldrik? aken? kampsun? leib? nõör? paber? pliiats? rakkott? reha? hari? kamm? saapad? sukad? kindad?

III

Kirjuta vastused järgmistele küsimustele! Näita töö õpetajale!

Mille poolest erinevad: lind ja koer? tuhvel ja saabas? puu ja klaas? tool ja pink? regi ja saan? nuga ja kääririd? raamat ja vihik? linn ja küla? õpetaja ja õpilane? kool ja kodu? liiv ja kruus? tolmi ja muda? paber ja papp? kevad ja sügis? järv ja tiik? nälg ja janu? kaine ja karske?

IV

A. Kirjuta lühidalt:

a) Mida peab see mees tegema, kes leiab, et vargad on tema korteris käinud?

b) Mida on kergem peatada - kas raudteerongi või autot? Miks?

d) Mida peab see mees tegema, kes leiab, et tema kulud on suuremad kui tulud?

B Kirjelda:

Mis on ühistja erinevat: sääsel ja varblasel? aknal ja uktsel? leival ja lihal? koeral ja kassil? hiirel ja rotil? sõiduautol ja veoautol? tavalisel lennukil ja "jet"-lennukil?

V

Kirjuta sõnad järgmistes rühmades korralikkudeks lauseteks! Näita õpetajale!

1. Väga mul ilus on koer. 2. Oli riie tehtud villast lamba. 3. Aias lastega mängib teiste Uno. 4. Autot ristlemisel põrkas kaks tänavat kokku. 5. Köidetud raamatud on ilusastfueed need väga. 6. Sai Jaan õppimise kuldauraha eest hea gümnaasiumi puhul lõpetamise. 7. Kuluks ergutamiseks üks teistelegi see õppimise ära. 8. Võivad segamata sõnad kas lauses mitmes csineda järjekorras mõtet lause.

VI

MIS ON MUL ÜTELDA SELLE KOHTA?

1) Mees oli kaks korda influentsas: esimese tulemuks oli surm, teine lõppes paranemisega.

2) Valter peab nüüd kirjutama vasaku käega, sest aasta eest kaotas ta plahvatuse puhul käed.

3) Ma tunnen teed, mis viib linna allamäge minu kodust ja tagasi samuti.

4) Vanahärra kaebas, et ta ei suuda enam kõndida ümber järve. Nüüd ta jalutab poole teed ja tuleb sealt tagasi.

5) Üks noormees sõi oma neitsikuga restoranis lõunat. Noormees vaatas arvet ja oli väga ärritatud. Miks?

VII
MIS MUL ON ÜTELDA SELLE KOHTA?

1. Ma nägin pargis üht noormeest jalutamas käed taskus ja keerutamas oma tuliut keppi.
2. Isa kirjutas pojale: "Ma lisankirjale 10 dollarit. Kui sa seda kirja kätte ei saa, siis ma palun saada mulle telegramm."
3. Üks sõdur kurtis, et marssimisel kogu rügement astus valesammu. Tema ainult oli erandiks.
4. Üks talumees sõitis hobusega linna. Teel kohtas ta eidekest suure kompsuga seljas ka linna poole minemas. Talumees pakkus eidekesele küüti. Eideke istus vankrisse, aga jättis kompsu oma õlale, et hobusel oleks kergem vedada.
5. Möödunud aastal abiellus 20% naisi rohkem kui mehi.
6. Üls mees kaevas augu, kuhu matta maja ehitamisel tekkinud prahti, aga ta ei teadnud, kuhu panna august välja kaevatud mulda. Sõber õpetas: "Sa kaeva nii suur auk, et praht mahuks sisse ja muld ka!"

Kiri-Kooli-onu.

MEIE
ARMASTAME
OMA
KAUNIST
JA
KÕLAVAT
EMAKEELT
*
MEIE
VILJELEME
OMA
KÕRGET
KULTUURI!
Ants Roos.

KAS HEA KUULSUS VÕI KURITEGEVUS?

Soov: Loeme järgnevat pala
koos vanematega!

Allmaa raudtee vagunites leiame väga paljude lõbusate ja kergemeelsete kuulutuste seas ühe südantlõhestava appihüüu: Kus lõpeb perekonnaelu, seal algab noorsoo kuritegevus!

Mis on noorsoo kuritegevus? Kas on siin vaja seletust? Ajalehed kubisevad nendest tegudest. Kümneaastane vend kägistab seitsmeaastase õe, kui see soovib teist televisioni pilti vaadata kui tema. Kui emal pole võimalik pojale kinoraha anda, siis lüüakse ema lihtsalt pesapalli kurikaga maha. Kui isa ei luba pojale kaaluvatel põhjustel autot sõidutamiseks, siis isa saab kuuli pähe. Kui poiss tapab isa, ema, õe ja venna, siis ei oska ta vastata, miks ta seda tegi. Poeg saadab ema lennukile ja kindlustab ema elu suure summa peale, ise aga asetab pommi ema kohvrise. Ema ja tema kümnete lennukaaslaste surm pommi plahvatusel ei häiri teda. Need on ainult üksikud näited. Paari aasta eest ajalehed tõid lugematul arvul teateid õpilaste "vägitegudest" koolides.

Olen kuulnud, et siin maal kurjategijate nimestikkudes puuduvad hiinlaste nimed. Seda seletatakse hiinlaste korraliku koduse eluga ja perekonna kommetega.

Paaril korral on vilksatanud ka eestikõlalised noorte nimed politsei aruannetes. Kas see tõik ei pane meid mõtlema? Kas siin on tegemist lihtsa juhusega või juba nakatusega? Või on nendegi kodud juba lagunemisel? Meil on teada, et ajalehed ei ole kitsid kiitma eesti noorte tõelisi saavutusi. Samuti ei unustata nende poolt alla kriipsutamast pahategude tegijaid. See ja see oli eestlane! Teadagi! - Ja seda ei unustata nii pea.

Ühe nooruki väärsamm võib rikkuda kogu rahva hea nime. Sellepärast. . .

*

Meie noored igalt vanuse astmelt kipuvad tegema et-tehteid vanemale põlvele, et noortele asjatult tahetakse tutvustada kodumaad ja õpetada neile emakeelt. "See on ju kõik minevik, mis sellest rääkida? Meie elame tulevikule!" - Kui üleolevalt ja ohtlikult kõlab üliõpilase vastus vanema põlve esindajale: "Meil pole teiega midagi ühist! Meid lahutab ookean! Teie jäite kodumaale, meie oleme siin."

Kõik need, kes minevikku tahavad olematuks teha, unustavad, et ei ole tulevikku ilma olevikuta ja olevikku ilma minevikuta. Nad unustavad selle tõe, mida Kreekas tunti juba üle 3000 aasta eest: Panta rhei! Kõik voolab! Minevik voolab olevikku ja siit üle tulevikku. Ja kui tahaksime ulatuslikult hinnata, siis on minevik kestnud juba miljoneid aastaid, olevik on üks hetk ja tulevik on ainult olematus.

Kui meie eitame oma, see on eesti minevikku ka mõnetuhanda aasta ulatusel, siis saame selle oksa maha, millel me ise istume. Kui me ei oska lugeda seda kirja, mis minevik on kirjutanud meie esiemade ja esiisade südamesse ja hingedesse, siis oleme pimedad oma tuleviku kujundamisel.

Kui oleme vastolus oma lähema minevikuga, oma kodudes vanemate kaudu saadud kasvatuse põhimõtetega, siis maksab ka meie kohta ülal mainitud hoiatus: **Võimalus** langeda kuritegevuse libedale tee!

Tõepoolest, kui me eitame seda, mis on aastasadade jooksul olnud meie vanemate, esivanemate ja ürgesi- vanemate vankumatuks juhtnööriks nende raskes eluvõitluses, siis me pole küll väär, et kanname eestlase nime. Kas eestlase visadus, tööarmastus, ausus, elutarkus, kõrgele arenenud intelligents, sünnipäraseks kujunenud tung kõrgemate eluväärtuste poole, rahuarmastus naabrite suhtes, tõe ja õiguse otsing, - kas need ei ole tõelised eestlaste põhiomadused, mis veetlevad meid nende viljelemisele?

Kas armastus ema vastu, austus isa vastu, kas kiindumus kodumaa vastu, kas emakeele kõla sulang meie hinge võngetesse ei kujunda seda pühadust, mis kaitseinglina hoiab meid elu ausatel radadel?

Kas me ei ole tõstetud elu igapäevsusest kuhugi kõrgemale ilutsemise valda, kui loeme ühe siinse koolijuhataja kirja õpilase vanematele:

"Teie tütre Riina kiritöö osutus parimaks 700 õpilase kiritööde hulgas!"

Ma vist ei liialda, kui väidan, et igaüks meie seast tahaks öelda: See on meie Riina!

Me tahaksime loota, et selliseid "parimaid" oleks nii palju kui palju on eesti õpilasi!

*

Meie Vabariigi algpäevil meie õpetajad külastasid sageli Soome koole õppimise eesmärgiga. Ühel sellisel külastusel Soome õpilased võtsid meid vastu eestikeelse lauluga: **Eestlane olen ja eestlaseks jään. . .**

Küllap üle lahe tunti ja teati, et me seda laulu veel kord vajame. Selle laulu autoriks on Tartu Ülikooli rahvaluule professor M. J. Eisen, kes oma rikkaliku rahvaluule ja muu vaimuvara kogumisega on selleks kaasa aidanud, et eesti rahva vaimuvara salved on suurimad ja rikkalikumad kogu maailmas.

Kas see teadmine ei peaks meid julgustama tagasi vaatama meie esivanemate loovale tööle üli- ja kõrgealuste elutingimustes? Kas meid ei rõõmusta teadmine, et meie esivanemate luulelend ja elutarkus on talletatud maailma kõige suuremas ja paksemas raamatus sellel alal?

Auväärt hallipäise professori hinge ja südant pidi see teadmine täitma uhkuse ja tänutundega, mis ta lihtsate sõnade abil valas luuletusse:

EESTLANE OLEN JA EESTLASEKS JÄÄN.

EESTLANE OLEN

Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.
 Eestlaseks taevass mull' elu on annud,
 Eestlaseks ema mu ilmale kannud,
 Eestlaseks ema mind imetand rinnal,
 Eestlaseks astun ma isamaa pinnal.
 Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.

Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.
 Eestlase vaim mu soonte sees vehib,
 Eestlase süda mu rindu mul ehib
 Eestlase keel minul huule pääl kõlab,
 Eestlase meel minul mõtetes helab.
 Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.

Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.
 Eestlase nime ma austuseks pean,
 Armastust tema sees asumas tean;
 Pakutaks kuulsust ja pakutaks raha:
 Eestlase nime ei jäta ma maha!
 Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.

Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.
 Eestlaseks surmani ennast ma hüüan,
 Eestlaste hääks mina elada püüan;
 Eestlaste õnnetust tahan ma maitsta,
 Eestlaste õnne ja õnnistust kaitsta.
 Eestlane olen ja eestlaseks jään,
 Kuni ma elan ja hauasse läen.

M. J. Eisen.

"KIRI-KOOLI" AJALUGU

KUIDAS "KIRI-KOOLI" TEHTI

"Kiri-Kooli" lühike elukäik on kulgenud läbi nelja arenemisjär-
 gu.

I Põhimõtteline otsus "Kiri-Kooli" vajaduse üle tehti "Kooli-
 toimkonna" asutamise koosolekul 12. mail 1950. a. Koos olid ja on pü-
 sima jäänud "Koolitoimkonna" koosseisu: K. Koljo, M. Mälgi, O. Parlo,
 A. Roos, L. Ruumet, A. Ruut ja K. Urm. Hiljem täiendati koosseisu:
 A. Laan, E. Kärner, pr. E. Saar, O. Olesk ja A. Raudpea.

Eesti Rahvuskomitee Esinduskogu esimesel koosolekul 19. ja 20.
 juulil 1952. a. tunnistati eestluse säilitamise ülesanded esmajärgulis-
 teks ja kiireloomulisteks ning kohustati valitud juhatust astuma vasta-
 vaid samme.

II Sama aasta 18. okt. ilmus "Kiri-Kooli" esimene pääsuke
 "Kas tunnend maad, mis Peipsi rannalt?" "Vaba Eesti Sõna" veergudel
 360-realise sisuga ja jätkas tegevust üle iga kahe nädala kuni 17. veeb.
 1955 - arvult 53 numbrit. Need read on toonud selgitusi, arutusi, hoiat-
 tusi ja isegi SOS-hüüdeid eestluse "olla või mitte olla" aadressil. Nad
 on püüdnud tuua noorte materjale läbitöötamiseks, küsimusi vasta-
 miseks ja probleeme ning ülesandeid lahendamiseks. Edasi, nad on
 andnud jõukohaselt vanematele näpunäiteid ja juhiseid noorte õpetami-
 sel ja abistamisel.

III Õpperaamatute puudus täienduskoolides ja kodudes dikteeris
 järgmise muudatuse. Otsustati täiendada "Kiri-Kooli" üks kord kuus
 ilmuva 16-lk. abivihikuga, mis pakuks rohkem lugemis-palasisid ja õi-
 gekeele harjutusi. Metoodilised näpunäited ilmusid endiselt "Kas tun-
 ned maad" sarjas. Sellisena kestis olukord septembrist 1953 kuni
 maini 1954.

IV Vaheajal oli "Kiri-Kooli" abivihik leidnud tee ka Kanada ja
 Austraalia täienduskoolidesse ja kodudesse. Ta ümber oli kogunenud
 ka Saksamaal asuv eestlaskond. Neil põhjusil "Kiri-Kool" tuli nüüd
 muuta iseseisvaks, kus ilmusid lugemispalad, ülesanded ja muud ma-
 terjalid ühes metoodiliste näpunäidetega.

Alates nr. 10-ga augustis 1954 kuni oma viimase vihikuni nr.
 46 juunis 1959 on "Kiri-Kool" seda kurssi pidanud.

Väljaandjaks on olnud kuni nr. 22 oktoobris 1955 Eesti Rahvus-
 komitee Ühendriikides. Viimane otsustas siis katkestada "Kiri-Kooli"
 väljaandmist eelarve ületamise tõttu.

Koolitoimkond, kelle hoolel "Kiri-Kooli" toimetamine sündis,
 otsustas üksmeelselt, et ta ei pea õigeks väljaande katkestamist. Ta
 oli veendunud, et eesti pagulaskond kogu maailmas vajab "Kiri-Kooli"
 eesti lastele emakeele õpetamisel ja rahvusliku meelsuse kasvatami-
 sel. Alates nr. 23-ga novembris 1955 ilmub "Kiri-Kool" Koolitoimkon-
 na väljaandel. Toimetaja kohustus algusest lõpuni on täitnud Ants Roos.

"Kiri-Kooli" sisustamisest kujuneb järgmine pilt:

1. Toimetaja poolt kirjutatud	580 lehekülge
2. Kaastööliste " "	176 lehekülge
3. Noorte kaastööna ilmunud	109 lehekülge
4. Varemata trükisõna kasutatud	<u>164 lehekülge</u>
Üldse "Kiri-Kooli" on ilmubud	1029 lehekülge

Kaastööliste iga on kõikunud viiest aastast kuni 75 aastani. "Kiri-Kooli" algaastail oli noortega koos- ja kaastöö väga elav. Viimastel aegadel on see suuresti vähenenud. Isegi autasuks lubatud hinnaliste raamatute pakkumine ei ole palju tagajärgi andnud. Vanema põlve kaastööliste arv ulatub kahekümneni. Üle ühe kaastöö on saatnud 8 kaastöölist. Püsivateks kaastöölisteks on olnud O. Parlo (varem ajal), A. Laan ja A. Öunapuu.

KUIDAS "KIRI-KOOLI" KASUTATI

Paguluse esimesel aastal Ameerikas olid asja algatajad koolimehed suured optimistid. Kodu-Eestis oli meie algkooli õpilaste arv umbes 10% kogu rahva arvust. Rakendades sama mõõdupuud siin leiti, et üksi USA-s on tuhat algkooliealist last, kes vajavad meie abi. Kui abi oli kõigile kättesaadav, siis selgus, et tõsiasiad kõnelevad veidi teist keelt.

Kõrgseisu ajal oli USA-s "Kiri-Kooli" üksiktelijaid	- 100
" " " " " " koolitellimisi	- 70
" " " Kanadas* " "	- 200
" " " Saksamaal " "	- 120
" " " Austraalias " "	- 100
<u>Kokku</u>	- 590

Asjast huvitatuile arvutamiseks, mitu % tema osariigis asuvatest lastest tellis "Kiri-Kooli".

Üksiktelijaid oli:	Ülekanne	- 83
1. New Yorgi osariigis - 25	11. Arisonas	- 1
2. Michiganis**) - 19	12. Californias	- 1
3. New Jerseys - 13	13. District Columbias	- 1
4. Connecticutis - 7	14. New Hampshires	- 1
5. Marylandis - 6	15. North Dacotas	- 1
6. Ohios - 4	16. South Carolinas	- 1
7. Illinoisis - 3	17. Wisconsinis	- 1
8. Oregonis - 2	<u>Kokku</u>	- 90
9. Pennsylvanias - 2		
10. Rhode Islandil - 2		
Ülekanne =	83	

"Kiri-Kooli" tellijate seas tuleb tänuga märkida neid, kellel polnud lapsi, aga kes tellisid toetamise mõttes. Meil olevatel andmetel on selliseid tellijaid - kolm. Kümme konna tellijat tõstis vabatahtlikult tellimishinna kahe- kuni viiekordseks. Ja siis oli veel pool tosinat "vader-tellijat, kes tellis nendele lastele, kes ise meile teadmata põhjustel ei olnud tellinud.

*) Korraldajad väsisid aasta jooksul - jäi järele 36.

**) Tänu kahele energilisele daamile.

Paaril organisatsioonide kongressil võeti vastu resolutsioonid, mis teoreetilistel kaalutlustel oleks pidanud tõstma "Kiri-Kooli" tellijate arvu vähemalt viiekordseks, tegelikult aga tuulilisa - viis eksemplari.

"Kiri-Kooli" tellijate koosseis on loomulikult seitsme aasta jooksul muutunud. Nii mõnigi on teatanud, et ta on juba "liiga suureks kasvanud" või "liiga vanaks saanud" - seepärast palub katkestada "Kiri-Kooli" saatmist. Praeguste tellijate seas leidub aga veel paarkümmend "nooruslikku" tellijat, kes algusest lõpuni on kõik rõõmud ja mured kaasa elanud.

"KIRI-KOOLI" HINNANG

Toimetuse on püüdnud omalt poolt kõik teha, et selgitada vähese leviku põhjusi. Korduvalt on pöördud tellijate ja arvustajate poole palvega põhimõttel: "Kus näed viga laita, seal tule ja aita!"

Esitame mõned tüüpilisemad hinnangud juba 1955. aastast lootusega, et viimaste aastate kogemused on aidanud "Kiri-Kooli" sisulist väärtust veelgi tõsta.

1. Annan edasi õpetajate head soovid esimese pääsukese ("Kiri-Kooli") puhul. Eriti head on õpilastele ülesanded. Nad on ajakohased meie praeguses olukorras. Teie tööle rohkem tänu avaldades, loodame ühes õpetajatega sellest tulusat kasu meie koolile.

Koolijuhataja.

2. Südamlik tänu Teile "Kiri-Kooli" toimetamise ja saatmise eest! Selles leiduv materjal on igati hea ja sobiv täienduskoolis käsitlemiseks. See kergendab tunduvalt õpetaja tööd täienduskoolis. Ta võimaldab anda õpilastele senisest rohkem kodust tööd, mis on väga oluline, sest kaks korda kuus nelja tunniga ei jõua kuigi kaugele.

Koolijuhataja.

3. Minu 12-a. tütar võtab alati põnevusega "Kiri-Kooli" järjekordse numbri vastu ja on ihu-hingega ülesannete lahendamise juures. See näitab, et "Kiri-Kooli" suudab oma sisuga lapsi köita.

Isa.

4. Suur tänu "Kiri-Kooli" toimetamise puhul nähtud vaeva ja hoole eest! Ühtlasi surun Teie kätt kooliasjade eest võitlemisel.

Koolijuhataja.

5. Minu kirja eelmistest ridadest Teie leiate, kui väga meie vaimu "Kiri-Kooli".

Ema.

6. Tervitades, tänades ja Teie pingutustele edu soovides.

Koolijuhataja.

7. Nelja lapse vanematena hindame kõrgelt Teie tööd "Kiri-Kooli" toimetamisel ja Teie püüdlusi eesti noortele... ning soovime Teile palju edu!

Ema ja isa.

8. Täna Teid väga "Kiri-Kooli" vihikute eest! Hindan väga Teie snurt huvi ja indu, millega püüate meie noortele eesti keelt ja kultuuri õpetada.

Ema.

9. Suur tänu vaevanägemise eest meie laste õpetamisel! Tööd ja vaeva, mida teie õpetajad näete, ei jõua meie - lastevanemad - iialgi tasuda.

10. Teie oma "Kiri-Kooliga" ja võitlusega meie noorte kaitseks ümberrahvustamise vastuolete suure ja tänuväärse töö sooritanud. Loodame, et Teie seda rasket tegevust kaua ja veelgi energilisemalt jätkata, mis meie rahvuskatastroofis on hädavajalik.

Nakatatud Teie eeskujust tahaksin minagi selles kuidagi kaasa aidata.
Kirjanik.

11. Eesti täienduskoolide õpetajad Saksamaal on väga tänuväärtlikud Eesti Rahvuskomiteele USA-s meile saadetud "Kiri-Kooli" vihikute eest ja soovivad selle hästikoostatud noorte ajakirja saamise pidevat jätkamist.

Koolitoimkonna nimel (allkiri)

12. 1. ja 2. jaanuaril s. a. peeti Sydneys Austraalia Eesti Seltside Liidu Esindajatekogu koosolek, kus aruandeist kohtadelt selgus, et Teie poolt toimetatavat "Kiri-Kooli" peetakse kõigis eesti täienduskoolides Austraalias parimaks praegu saadaval olevaist õppevahendeist.

Sama toonitati ka 31. det. l. a. Sydneys peetud esimesel Eesti Õpetajate Päeval Austraalias. Mul on heameel neid arvamsi Teile edasi teatada.

Resolutsioon: Esinduskogu leiab, et "Kiri-Kooli" ilmumisel on suur tähtsus eesti laste rahvuslikul kasvatamisel ja selle ilmumist tuleh kogu eesti pagulaskonnal toetada igal võimalikul viisil, moraalselt kui ka aineliselt.

Noorte-ala korraldaja (allkiri)

13.hirmuvärinaga mõtleme sellele, kui "Kiri-Kooli" peaks oma ilmumist katkestama. Ema ja õpetaja.

14. Olime ülimalt üllatatud, et siit - eestlaste suurimast keskusest - keegi peale meie "Kiri-Kooli" kui tarviliku õpikut ei telli.
Isa koos perega.

VÄLJAVAA TEID

"Kiri-Kooli" lõpetab selle numbriga oma ilmumise. Koolitoimkonnal on valmimas "Kodumaatundmise õpik" ja "Keeleliste harjutuste vihik". Need raamatud tahavad olla koos aabitsa ja lugemikuga "Kiri-Kooli" headeks järglasteks.

TELLIJATELE

Osad "Kiri-Kooli" tellijail on veel arved õiendamata. Palume väga õiendada lähemas tulevikus.

Koolitoimkond.

Väljaandja: ÜEU Koolitoimkond
Toimetaja: mag. Ants Roos